

СЕН – ҚУДРАТ МАНБАИ, САОДАТ МАСКАНИ, ЖОНАЖОН ЎЗБЕКИСТОНИМ!

Мустақиллигимизнинг 29 йиллигига

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИЛҒОР ВА ТАШАББУСКОР ЁШЛАРИ

Хамид йўлдошев оғани сурат.

Мамлакат келажагини тезкор фикрлайдиган, замонавий билим ва тафаккурга эга, илғор ғояларни ҳаётга татбиқ эта оладиган, ҳар томонлама етук ёшлар яратди. Бугун янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратилган ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ислохотларда фаоллик кўрсатаётган ташаббускор ёшлар, турли соҳаларда фаолият юритиб, замонавий лойиҳалари билан юзлаб тенгдошларини эзгу мақсади ортидан эргаштираётган йигит-қизлар замонамизнинг чинакам қаҳрамонларидир.

ЮРТ ИҚТИСОДИЁТИГА МУНОСИБ ҲИССА ҚЎШМОҚДА

Давлатимиз раҳбари 30 июнь — Ёшлар куни муносабати билан йўллаган табригида барча соҳалардаги ислохотларда йигит-қизларнинг ўрни ва таъсири тобора ортиб бораётганини таъкидлади. Жумладан, республикамизда самарали ишлаётган

227 мингга яқин ёш тадбиркор ва фермер, моҳир ҳунарамандлар иқтисодиётимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўшаётганини билдирди. Чиндан ҳам кўплаб йирик лойиҳалар, дастурлар доирасида истиқболли бизнес режага эга

йигит-қизларга ҳар томонлама кўмак берилиб, ишини бошлаб олиши учун зарур маслаҳатлар, моддий ёрдам кўрсатиляпти. Бу ҳақда гапирганда, айниқса, “Ёшлар — келажгимиз” давлат дастурига алоҳида тўхталишимиз жоиз.

2018 йилда Президентимиз фармони билан амалга оширила бошлаган мазкур давлат дастури ўтган қисқа вақт ичида кўплаб ёшларнинг тадбиркорлик ғояларига кўмак берди.

Давоми 3-бетда

Фуқаролик жамияти

Умид РАЖАБОВ,
“Юксалиш” умуммиллий
ҳаракати бош координатори

ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ҳаётимизнинг барча жабҳаларига татбиқ этилмоғи зарур

Ҳар бир жамият ва давлатнинг ўз қонун-қоидалари мавжуд бўлиб, уларга қанчалик амал қилиниши мамлакатнинг тараққиёт даражасини белгилайди. Юртининг ривож ва халқ фаровонлиги инсон, жамият ва давлат манфаатларининг муштарақлигидадир.

Инсон эҳтиёжларининг ўсиб бориши ва, албатта, аҳоли сони мунтазам ошиб бораётгани дунёда бўлгани каби мамлакатимизда ҳам мавжуд ресурсларнинг адолатли тақсимотини таъминлаш, бу борада инсон манфаатларини олдинчи ўринга қўйиш каби вазифаларни ҳал

қилишни тақозо этади. Айтиш жоизки, ушбу вазифалар ечими йўлида гилдиракни янгидан кашф этиш шарт эмас, албатта. Бунда дунёда синалган ва самарали ҳисобланган жамоатчилик назорати механизмларини жорий этиш муҳим саналади.

Ўзбекистонда жамоатчилик назоратининг ҳуқуқий асослари мавжуд. Масалан, 2018 йил 13 апрелда қўлga кирган “Жамоатчилик назорати тўғрисида”ги қонун бор. Қонун билан жамоатчилик назоратининг асосий принциплари, уни амалга ошириш шакллари ва бошқа бир қатор жиҳатлар белгиланган. Бу борадаги муносабатлар ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солинган.

Давоми 2-бетда

суҳбатда мазкур қарорнинг айнан шу жиҳатларига эътибор қаратди:

— Уч йил муқаддам ташкил этилган мазкур эркин иқтисодий зонада ўтган даврда кенг қўламли ишлар йўлга қўйилди.

“Ҳазорасп” эркин иқтисодий зонасида қиймати 305,8 миллион АҚШ долларига тенг 18 та лойиҳадан 14 таси амалга оширилди. 4 та лойиҳа

амалиётга айланиши билан ҳудудда бу маҳсулотларга бўлган талаб тўла қондирилди. Айни пайтда улар хориқга ҳам экспорт қилиняпти.

Ушбу ҳудудда фаолият бошлаган янги корхона “Дамас” ва “Лабо” энгил автомобилалари учун вентиляция ва иситиш тизимларини ишлаб чиқаряпти.

Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 17 август куни хорижда меҳнат қилаётган фуқароларга муносиб шарт-шароитлар яратиш ва улар билан тизимли ишлаш юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда ҳокимликларга **чет элдан қайтган фуқароларга касби, малакаси ва режасидан келиб чиқиб, иш топишига кўмаклашиш бўйича топшириқлар берилди.**

Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги филиалларининг ваколатлари кенгайтирилиб, уларга **хорижий иш берувчилар билан бевосита шартнома тузиш, миграция хизматлари билан музокаралар ўтказиш ҳуқуқи берилди.**

Ишчи ва мутахассислар юборишни кўпайтириш, меҳнат мигрантларига йўл ҳақи, патент ва суғурта харажатлари учун **10 миллион сўмгача паст ставкада кредитлар ажратиш бўйича кўрсатмалар берилди.**

Меҳнат мигрантлари ҳаёти ва соғлиғини суғурталаш учун **Хориждаги фуқароларни ҳимоя қилиш жамғармасидан маблағ ажратиш бўйича кўрсатма берилди.**

Рўйхатдан ўтишга кўмаклашиб, **3 ойгача ижара тўловлари бўйича субсидия берилди.** Шунингдек, тадбиркорликни бошлаш учун кредит ресурслари ажратилади ҳамда банк кредитлари таъминоти бўйича суғурта полиси харажатларининг бир қисми қўллаб берилди. Бу мақсадларга **Бандликка кўмаклашиш жамғармасидан йил якунига қадар 25 миллиард сўм, кредитлар учун 100 миллиард сўм ажратилади.**

Яна бир масала — хорижда ишлаётган фуқароларнинг меҳнат стажини ҳисобга олиш тизимида атиги **4,5 минг нафар киши рўйхатга олинган.** Шу боис, мутасаддиларга ўзини ўзи банд қилган шахсларни рўйхатга олиш ва меҳнат стажини ҳисоблаш тизимини мигрантлар учун ҳам татбиқ этиш бўйича кўрсатма берилди.

Мамлакатимизда ҳар йили 600-700 минг аҳоли меҳнат бозорига кириб келади. Иқтисодиёт тармоқларини ва ҳудудларни ривожлантириш бўйича қўрилаётган чоралар натижасида йилига 500 минггача иш ўрни яратилмоқда. Шунинг учун қарийб 200 минг кишининг бандлигини ташқи меҳнат миграцияси орқали таъминлашга тўғри келмоқда. **Чет элларда ишлаётган фуқароларни қўллаб-қувватлаш учун алоҳида жамғарма ташкил этилиб, 100 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилди.** Шу билан бирга, ташқи меҳнат миграция масалалари бўйича Бош вазир маслаҳатчиси лавозими жорий этилди. Шунга қарамай, ечимини кутаётган муаммолар ҳали кўп.

Фуқаролик жамияти

ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ҳаётимизнинг барча жабҳаларига татбиқ этилмоғи зарур

Бошланиши 1-бетда

Сўнгги йилларда давлат идоралари ва мансабдор шахслар фаолияти устидан самарали жамоатчилик назоратини амалга ошириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолмоқда. Ўз навбатида, юритилаётган ушбу сиёсатнинг натижаси ўлароқ, ҳалқимизнинг сиёсий онги юксалган ҳолда давлатимиз ва жамиятимиз ривожига дахлдорлик ҳисси ошиб бормоқда.

Масалан, давлат идоралари фаолиятини танқид қилиш нафақат мансабдорлар, балки ҳалқ орасида ҳам салбий муносабатларга сабаб бўлган бўлса, бугунги кунга келиб, мавжуд муаммоларга объектив ёндашиш, энг муҳими, улар ечими бўйича давлат ва жамият ўртасидаги самарали ҳамкорлик нормал ҳолатга айланди. Эндиликда бу ҳамкорлиқни янги босқичга олиб чиқиш, давлат бошқарувида фуқаролик жамияти иштирокини кучайтириш муҳимлигини инобатга олган ҳолда янги механизмларни жорий қилиш саъй-ҳаракатлари бошланди. Бунга “Юксалиш” умуммиллий ҳаракати ташкил этилгани ҳамда давлат дастурлари ижроси устидан жамоатчилик назоратини самарали йўлга қўйиш ҳаракатининг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланганини мисол сифатида келтириш мумкин.

Жамоатчилик назоратини ташкил этиш, фуқаролик жамияти томонидан билдирилган ташаббусларни илгари суриш доирасида “Юксалиш” умуммиллий ҳаракати кўплаб ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, давлат дастурларини шакллантириш, уларнинг ижроси юзасидан мониторинг ўтказиш, аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш каби йўналишларда қатор вазифалар бажарилаётганлиги ҳақида қўйиш мумкин.

“Юксалиш” умуммиллий ҳаракати ҳам фаол қатнашди. Ҳаракатнинг ҳудудий бўлинмалари томонидан жамоатчилик фикр ва мулоҳазалари ўрганилиб, 200 дан ортиқ таклиф ва тавсия ишлаб чиқилди.

2020 йилнинг Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили деб эълон қилиниши муносабати билан қабул қилинган давлат дастури лойиҳаси муҳокамаларида “Юксалиш” умуммиллий ҳаракати ҳам фаол қатнашди. Ҳаракатнинг ҳудудий бўлинмалари томонидан жамоатчилик фикр ва мулоҳазалари ўрганилиб, 200 дан ортиқ таклиф ва тавсия ишлаб чиқилди. Аҳолидан жами 3162 та таклиф қабул қилинди. Уларнинг 765 таси давлат бошқаруви, 586 таси суд-ҳуқуқ, 542 таси иқтисодиёт, 815 таси ижтимоий соҳалар, 91 таси ташқи сиёсат ва хавфсизлик бўйича ҳамда 363 таси фармон лойиҳасига оид таклифлардир.

Натижада давлат дастурига жами 62 та концептуал, 30 дан ортиқ таҳририй ўзгариш ва қўшимча киритилди ҳамда жорий йилнинг 2 март санасида Ўзбекистон Президентининг фармони билан Ҳаракатлар стратегиясини “Илм,

маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тасдиқланди.

Давлат дастури ижроси бўйича бевосита жойларга чиққан ҳолда жамоатчилик назорати тадбирлари амалга оширилмоқда. “Юксалиш” умуммиллий ҳаракати, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил ҳамда Германиянинг Конрад Аденауэр жамғармаси вакиллари иштирокида жорий йилнинг 25–26 июнь кунлари Фарғона вилоятида жамоатчилик мониторинги тадбирлари ўтказилди. Мониторинг давомида 2020 йил учун тасдиқланган инвестиция дастури ва ижтимоий инфратузилма объектларини барпо этиш бўйича амалга оширилган ишлар ўрганилди. Хусусан, таълим объектларини барпо этиш ва капитал таъмирлаш ишлари, йўл ва

аҳолига хизмат кўрсатиш инфратузилмалари қурилиши жараёниларида бир қатор камчиликлар аниқланди. Уларни бартараф этиш юзасидан мутасадди идораларга муносабатлар киритилиб, назоратга олинди.

Мисол учун, инвестиция дастури доирасида Ёзёнов туманида давлат-хусусий шериклик асосида автошоҳбекат қуриб битказилиши белгиланган бўлиб, жамоатчилик назорати давомида тадбиркор томонидан автошоҳбекат қурилгани, аммо ундан фойдаланиш учун зарур йўл инфратузилмаси мавжуд эмаслиги аниқланди. Жамоатчилик назорати натижасида ушбу камчилик бартараф этилиб, автошоҳбекат фойдаланишга тайёр ҳолатга келтирилди. Бу каби яна ўнлаб мисолларни айтиш мумкин. Энг муҳими, ўтказилаётган жамоатчилик назорати тадбирлари бутун республикани қамраб олган ва таъсир чоралари қўрилган ҳолда мавжуд муаммолар босқичма-босқич ўз ечимини топтомоқда.

Шу билан бирга, давлат дастури ижроси юзасидан ўтказилаётган мониторинг натижалари бўйича таҳлилий маълумотлар ҳар ойда Олий Мажлис, Президент Администрацияси ҳамда ҳукуматга киритиб борилаётган. Шунингдек, давлат дастури ижроси юзасидан парламент эшитувлари қилинмоқда. Ўз навбатида, мониторинг натижалари бўйича аниқланган камчиликлар ва ноаниқликларга юқори идоралар томонидан ўз вақтида тузатишлар киритилишига эришилмоқда.

Яна бир муҳим жиҳат, жамоатчилик назорати тадбирлари аҳоли муносабатлари, ижтимоий тармоқларда муҳокама қилинаётган долзарб мавзуларни инобатга олган ҳолда мавзули ўрганиш асосида ҳам ўтказилиши белгиланган. Бу борада фуқароларимиз фаоллигини ҳам алоҳида таъкидлаш зарур.

Умуман олганда, ҳозирги кунга келиб давлат идоралари ва мансабдорлар фаолияти устидан самарали жамоатчилик назоратини ташкил қилиш бўйича сезиларли ўзгаришларга эришилди. Аммо бу етарли эмаслигини англаган ҳолда жамоатчилик назорати механизмларини ҳаётимизнинг барча жабҳаларига татбиқ этиш ҳамда давлат идораларининг аҳоли олдида очикилиги ва фаолияти шаффофлигини таъминлаш сиёсати давом эттирилиши йўлида бор кучимизни сафарбар этишимиз лозим.

АКАДЕМИК МУҲАББАТ АБИДОВА

Ўзбекистон илм-фани оғир жудоларга эришди.

Кимё-технология соҳасидаги таниқли олим, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Муҳаббат Абидова 2020 йил 17 август кунини 89 ёшида вафот этди.

М.Абидова 1931 йил 10 октябрда Тошкент шаҳрида туғилди. 1954 йили Ўрта Осиё политехника институти (ҳозирги Ислон Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети)ни тугатиб, Ўзбекистон Фанлар академияси Кимё институти (ҳозирги Умумий ва ноорганик кимё институти) аспирантурасида таҳсил олди. 1958 йили номзодлик, 1975 йили докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Илм-фан соҳасидаги кўп йиллик хизматлари учун 2000 йилда Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси этиб сайланди.

Истеъдодли олим 60 йилдан зиёд илмий-педагогик фаолияти давомида Ўзбекистон Фанлар академияси Кимё институти кичик илмий ходими, катта илмий ходими, Полимерлар кимёси ва физикаси институти катта илмий ходими, Ўрта Осиё ёқилғидан фойдаланиш институти катта илмий ходими, Ўрта Осиё нефтни қайта ишлаш саноати илмий-тадқиқот институти сектор раҳбари, лаборатория мудири, Ўзбекистон кимё-фармацевтика илмий-тадқиқот институти лаборатория мудири каби лавозимларда самарали меҳнат қилиб, мамлакатимизда илм-фан соҳаларини ривожлантириш, юқори малакада илмий-педагог кадрлар тайёрлашга муносиб ҳисса қўшди.

Захматкаш олимнинг кимёвий жараёнлар соҳасининг назарий ва амалий масалаларига бағишланган илмий мақолалари, патент ва муаллифлик гувоҳномалари юртимиз ва хорижий мамлакатлар олимлари ва мутахассисларига яхши маълум. Унинг катализаторлар тизими ва кимёвий жараёнларга оид бир қатор илмий ишланмалари саноат тармоқларида самарали қўлланиб келинмоқда.

Жонқуяр устоз сифатида кўплаб ёшларга сабоқ берган илм-фан фидойисининг бевосита раҳбарлигида ўнлаб фан номзодлари ва фан докторлари тайёрланган.

Академик М.Абидованинг мамлакатимиз илм-фанини ривожлантириш борасидаги хизматлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди. У “Меҳнат шuhrати” ордени билан мукофотланган эди.

Таниқли олим, меҳрибон устоз, камтарин инсон Муҳаббат Абидованинг хотираси қалбларимизда ҳамisha сақланиб қолади.

Ш. МИРЗИЁЕВ, Т. НОРБОЕВА, Н. ИСМОИЛОВ, А. АРИПОВ, Б. ЙЎЛДОШЕВ

Бугуннинг гапи

“ҲАЗОРАСП” ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАСИ беқиёс имкониятлар ҳудудига айланыпти

Бошланиши 1-бетда

Йилига 45 миллиард сўмлик шу турдаги маҳсулотлар “Ўзавтомотор” корхонасининг Хоразм филиалида тайёрланаётгани шу русумдаги енгил машиналар учун бутловчи ва бошқа қисмларни четдан олиб келишга чек қўйди. “Музаффар Қуллоп” МЧЖ томонидан йилига 3500 тонна сым қайта ишланиб, қурилиш учун зарур бўлган бир қатор материаллар ишлаб чиқарилаётганлиги ҳақида қўйиш мумкин.

“Ҳазорасп” эркин иқтисодий зонасида фаолият юритаётган корхоналар ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Қувонарлиси, уларнинг аксари маҳаллий тадбиркорлар ташаббуси билан амалга ошган. Бугунги кунда чекка бир ҳудудда тадбиркорларнинг жаҳон бозорига чиқаётгани, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқараётгани, албатта, яратилаётган кенг имкониятлар самарасидир.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан яқинда ташкил қилинган туманимиз қисқа фурсатда ўзининг салоҳиятини намоён қилди. Бу ҳам кўп жиҳатдан эркин иқтисодий зона фаолияти билан боғлиқ. Ўтган қисқа даврда қиймати икки триллион сўмликдан ортиқ саноат ва 2 триллион сўмга яқин истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. 55 минг киши яшаётган туман учун бу жуда катта қўрсаткич.

Президентимизнинг қўли кўчмасола қарори иқтисодий зона салоҳияти, қувватини яна бир неча баробар оширишга мустаҳкам замин яратди. Вилоят ахли, қолаверса, туманимиз аҳолиси, айниқса, тадбиркорлар бу қарорни катта мамнуният билан қутиб олди. Негаки, ушбу ҳужжат қисқа фурсатда вилоят саноат салоҳиятини яна бир неча баробар оширди. Минглаб ёшлар муқим иш билан таъминланади. Рақобатбардош, экспортбон маҳсулотлар ишлаб чиқариш орқали давлатимиз газнасига қанчадан-қанча валюта тушади. Бу маблағлар эса фуқаролар фаровонлиги, юрт ободлиги учун хизмат қилади.

Қарорда эркин иқтисодий зонада бўш ётган ҳудудлар бош режасини ишлаб чиқиш, шунингдек, йўл-транспорт ва муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини яратиш ҳамда реконструкция қилиш учун вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги “Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси” давлат унитар корхонаси буюртмачи қилиб белгиланган ҳамда бош лойиҳа ташкилотчисини

Ўтган қисқа даврда қиймати икки триллион сўмликдан ортиқ саноат ва 2 триллион сўмга яқин истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. 55 минг киши яшаётган туман учун бу жуда катта қўрсаткич.

танлов асосида танлаш бўйича таклифлар маъқулланган.

Айни пайтда Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси маблағлари ҳисобидан муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси объектларини қуриш учун инвестиция компаниясига узок муддатга 13 миллион АҚШ доллари миқдоридagi кредит имтиёзли ставкаларда ажратилиши белгиланган.

Ҳозир эркин иқтисодий зонада хорижий инвесторларга тегишли бўлган бир қатор йирик лойиҳалар тўлиқ ишга туширилган. Хусусан, “Develop Textile” МЧЖ трикотаж матони тайёрлаш ва бўяш орқали тайёр тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Корхона учун уч гектар ер ажратиб берилган. Бу лойиҳанинг қиймати 13,4 миллион АҚШ доллари бўлиб, корхонада 4 минг тонна бўялган трикотаж мато ва 14 миллион дона маҳсулот тайёрланади, 12 миллион долларлик кийим-кечак экспорт қилинади. Корхонада 760 та янги иш ўрни яратилган.

Жорий йилнинг якунига қадар “Future Industry Systems” МЧЖ томонидан ҳам қиймати 24,2 миллион долларга тенг лойиҳа

амалга оширилиб, кичик маиший техника воситалари ва улар учун электр двигателлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилиши натижасида 303 та янги иш ўрни яратилиши режалаштирилган.

Эндиликда бундай лойиҳалар сафи янада кенгайди. Президентимиз имзоланган қарорда “Ҳазорасп” эркин иқтисодий зонасидаги бўш ер майдонларига Австрия, Бельгия, Буюк Британия, Германия, Греция, Франция, Испания, Италия, Латвия, Польша ва Туркия давлатларидан инвесторларни жалб қилиш, уларнинг лойиҳаларини жойлаштириш белгиланган. Бу эса маҳаллий раҳбарлар зиммасига катта масъулият юклайди.

“Ҳазорасп” эркин иқтисодий зонаси ташкил қилиниши ва бу ерда дастлабки корхоналар ишга тушиши натижасида вилоят саноат салоҳияти бир йилда икки ҳиссадан кўпроққа ошган эди. Янги қарор эса бу қўрсаткиччи яна бир неча баробар оширишга, ўз навбатида, юзлаб янги иш ўринлари очилишига хизмат қилади.

Рўзимбой ҲАСАН ёзиб олди.

Янги қонун кучга кирди

ПАРЛАМЕНТ ТЕКШИРУВИ ИНСТИТУТИ фаолияти янада такомиллаштирилади

Баҳор ХИДИРОВА, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

Ўзбекистон Республикасининг “Қонун ижодкорлиги ҳамда парламент назорати жараёнлари янада такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонуни қабул қилинди.

Ушбу қонун парламент фаолиятини такомиллаштиришда яна бир муҳим ҳуқуқий асос бўлди. Унга мувофиқ, парламент фаолиятига оид бир қатор қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. Жумладан, амалдаги қонунчиликка мувофиқ, Олий Мажлис палаталари фақат ҳукумат аъзоларининг ахборотини эшитишга ҳақли эди. Эндиликда Қонунчилик палатаси ва Сенат ҳукумат аъзолари ҳамда давлат бошқаруви органлари раҳбарларидан ташқари рўхсат қилинган таъдирда давлат бошқаруви органлари раҳбарларининг ҳам ўз фаолиятига доир масалалар юзасидан ахборотини эшитиши мумкин.

Шунингдек, парламент назоратининг муҳим тури ҳисобланган парламент текшируви институти фаолияти янада такомиллаштирилади ва уни янада кенгроқ қўллаш амалиёти жорий этилади.

— Таҳлиллар кўрсатдики, аҳолини қийнаб келаётган муаммолар юзасидан парламент, депутат ва сенатор сўровларига улар юборилган мансабдор шахслар ўрнига бошқалар жавоб бериши ҳолатлари кўп учрамоқда, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Аҳдам Шодмонов. — Мисол учун, 2018 йилда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари томонидан юборилган 207 та сўровнинг 120 тасига, 2019 йилда 242 та сўровнинг

175 тасига бошқа шахслар жавоб берган. Янги қонунда парламент, депутат ва сенатор сўровларининг таъсирчанлигини ошириш мақсадида сўровга мансабдор шахс ёки унинг вазифасини вақтинча бажараётган шахс жавоб бериши мустаҳкамланди. Бундан ташқари, депутатлик сўровлари га ўн кунда жавоб бермаганлик учун қонунчиликда жавобгарлик белгиланди.

2020 йил январь ойида Қонунчилик палатаси Спикерининг биринчи ўринбосари лавозини жорий этилган. Бироқ унинг вазифаси ва вазифалари қонунчиликда белгиланмаган эди. Қонунчиликка киритилган ўзгаришга кўра, Қонунчилик палатаси Спикерининг биринчи ўринбосари ўз вазифаларини бажариш даврида сиёсий партияга аъзолиқни тўхтатиб туради ҳамда фракция таркибига кириши мумкин эмас. Шунингдек, Қонунчилик палатаси кўмиталарининг таркибига сайланиши ҳам мумкин эмас. Қонунда Спикернинг биринчи ўринбосарининг вазифалари ҳам аниқ белгиланган. Бу чора-тадбирлар парламентларо муносабатларни, парламент дипломатиясини янада ривожлантириш, қонун ижодкорлиги билан боғлиқ илғор тажрибаларни миллий

қонунчилигимизга имплементация қилишда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

АҚШ, Буюк Британия, Германия, Греция, Дания, Руминия, Корея Республикаси, Малайзия, Сингапур, Япония каби давлатлар қонунчилигида ижро ҳокимияти органлари фаолияти устидан парламент назоратини амалга ошириш қонуний ҳуқуққа эгалиги мустаҳкамлаб қўйилган. Францияда эса парламент нафақат ижро ҳокимияти, шу билан бирга, миллий корхоналар ва давлат капитали эллик фойздан ортиқ корхоналар фаолиятини ҳам назорат қилиш ҳуқуқига эга.

Эндиликда мамлакатимиз парламенти ҳам ҳукумат аъзолари ҳамда давлат ҳокимияти бошқаруви органлари раҳбарларидан ташқари ҳўжжали бошқаруви органлари раҳбарларининг ўз фаолиятига доир масалалар юзасидан ахборотини эшитиши қонунчиликда белгиланди.

Таъкидлаш лозимки, парламент текширувини ўтказиш бўйича амалдаги тартибда бир қатор камчиликлар мавжуд эди. Хусусан, Олий Мажлис палаталарида парламент текширувини ўтказиш борасида алоҳида қарор қабул қилиш имконияти йўқ эди. Парламент текширувини ўтказиш зарурати юзага келганда уни ўтказиш ташаббусини келишиш жараёни, яъни қарор қабул қилиш заруратини муҳокама қилиш ва уни маъқуллаш ишлари парламентнинг ҳар икки палатасида босқичма-босқич амалга оширилиши ортиқча вақт талаб қиларди. Янги қонунга кўра, парламент текшируви Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ёки Сенатнинг алоҳида қарори билан ёхуд Олий Мажлис палаталарининг қўшма қарори билан ўтказилиши мумкинлиги белгиланди.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИЛҒОР ВА ТАШАББУСКОР ЁШЛАРИ

юрт иқтисодиётига муносиб ҳисса қўшмоқда

Ирода ТОШМАТОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бошланиш 1-бетда

Бугунги кунга қадар ёш авлод вакилларининг 7 690 та бизнес лойиҳасига жами 1 триллион 614 миллиард сўмдан зиёд имтиёзли кредит ажратилиб, 40 мингга яқин янги иш ўрни яратилишига эришилди. Хусусан, ишлаб чиқариш соҳасида жами 742,9 миллиард сўмлик 3 536 та, хизмат кўрсатиш соҳасида жами 581,1 миллиард сўмлик 2 770 та, қишлоқ ҳўжалиги соҳасида жами 290,5 миллиард сўмлик 1 384 та лойиҳа молиялаштирилди.

— Утган давр мобайнида жамғарма томонидан нафақат “Ёшлар — келажагимиз” давлат дастури, балки “Ҳар бир оила — тадбиркор”, хўнарамандчиликни ривожлантириш, хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш каби дастурлар орқали ҳам ёшларнинг бизнес лойиҳаларини молиялаштириш бўйича 1 134 нафар йигит-қизнинг 54,7 миллиард сўмлик лойиҳаларини молиялаштиришга қўмаклашилди, — дейди “Ёшлар — келажагимиз” жамғармаси масъул ходими Санжар Ҳожиматов. — Шунингдек, дастур доирасида ёшларнинг умумий қиймати 30,4 миллиард сўмлик лойиҳаларига жамғарма кафилиги тақдим этилди. Бу уларнинг тадбиркорлик фаолиятларини бошлашларида катта ёрдам бўлди.

Бирни минг қилаётган ёшлар

Албатта, кўрсатилаётган ёрдамлар беиз кетмапяти. Уз бизнесини йўлга қўйиб олган ёшлар ўзи ва атрофдагиларни иш билан таъминлаш баробарида мамлакат иқтисодиётини ривожлантиришга сезиларли ҳисса қўшмоқда. Хусусан, ўтган қисқа вақт давомида давлат дастури доирасида кредит олиб, ўз ишини бошлаган ёш тадбиркорлар томонидан 1,5 млн. АҚШ доллари миқдоридagi махсулотлар хорижага экспорт қилинди.

Бу борада наманганлик Садоқат Аббосқонованинг ҳам алоҳида ҳиссаси бор. 2018 йилда жамғарма кўмагида 600 миллион сўм кредит маблағи олиб, трикотаж кийимлар ишлаб чиқаришга мўлжалланган “Saddam Sado Media” МЧЖ корхонасига асос солган ёш тадбиркор айлани пайтда “Садош” бренди остида тикилаётган болалар ва катталар кийимларини Россия, Беларусга экспорт қилишни йўлга қўйган. Корхонада 150 киши ишли бўлган.

Камолиддин Беҳзод номадига Миллий рассомлик ва дизайн институтининг либослар дизайни факультетини тамомлаган Садоқатнинг асли касби модельер-дизайнер. Айлани вақтда у ўз соҳасида олган билимларини тадбиркорлик билан уйғунлаштиришга интилмоқда. “Sadosh Textile” корхонасида ишлаб чиқариладиган 50-60 турдаги трикотаж кийимлари унинг дизайнёрлик юғялари асосида тикилади. 25 ёшли қаҳрамонимиз бу ерда ҳатто конструкторлик вазифасини ҳам бажаради.

Корхона фаолиятининг асосий йўналиши катталар ҳамда болалар учун ёғи ва кузги спорт кийимлари ишлаб чиқаришдан иборат. Уларнинг барчаси маҳаллий тола ва матолардан тикилади. Бичиш-тиктиш замонавий тикув машиналари ёрдамида амалга оширилади.

— Тадбиркорликни бошлашимдан тортиб бугунги кундаги фаолиятимгача отам билан маслаҳатлашиб, доим унинг тавсия ва ёрдамларига таянман, — дейди Садоқат. — Ҳозир олинган даромад ҳисобидан корхонани кенгайтириш,

замонавий ускуналар олиб келиб, янги иш ўринлари яратиш ҳаракатидамиз. Келгусида “Садош” бренди остидаги кийимлар турини кўпайтириб, экспорт ҳажмини ошириш, ўзбек махсулотларини дунё бозорларида янада оммалаштиришни мақсад қилганман.

Наманган вилояти Учкўрғон туманидаги “Муҳаммадқобил Янги авлод” фермер ҳўжалиги раҳбари Муҳаммадқобил Машрапов ҳам деҳқончиликни тадбиркорлик билан уйғунлаштириб, яхшигина даромад олаётган ёшлардан бири. У Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи кўмагида 500 миллион сўм кредит олиб, замонавий иссиқхонани ишга туширган. Айлани кез 2 гектар ҳосилдор ер майдонида ташкил этилган иссиқхонанинг 1 гектарида бодринг, 70 сотих майдонида помидор, қолганида лимон етиштирилмоқда. Унинг айтишича, томчиллатиш сўғориш технологияси жорий этилган мазкур иссиқхонада ҳосилдорлик юқори бўлиб, помидорнинг бир туپидан 5 килограмми, бодрингдан эса 6-7 килограммгача ҳосил олинади. Иссиқхонада етиштирилган сабзавотларнинг асосий қисми ички бозорларга етказилади. Махсулотларни Россия, Қозғистон, Қирғизистонга экспорт қилиш йўлга қўйилган.

Аслида Муҳаммадқобил фаолиятини дастлаб фақат пахта-ғалла йўналишида бошлаган. У 17 ёшидаёқ ер олиб, фермер бўлишга аҳд қилди. 2017 йилда тендерда қатнашиб, кучли рақобатга қарамай, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи тавсияси ҳамда тупланган юқори балл билан ғолиб чиқиб, 50 йил муддатга 36 гектар ерни ютиб олди. Шу тариқа 18 ёшида “Муҳаммадқобил Янги авлод” фермер ҳўжалигини ташкил этди.

Бу йил 21 ёшни қарши олаётган Муҳаммадқобил Машрапов ҳозир

университети Андижон филиалида агрономлик йўналиши бўйича 2-босқични тамомлаган Муҳаммадқобил Машрапов бу борада етарли кўникмаларни эгаллаган.

— Пахта ва ғалладан мўл ҳосил олиш учун кўпроқ янги препаратлар, замонавий техникаларни қўллашга ҳаракат қиламан, — дейди у суҳбат давомида. — Фермер ҳўжалигимизга бошланғич тўлови 210 миллион сўм бўлган техникалар лизинг асосида 10 йил муддатга берилган. Улар орасида Нидерландиядан олиб келинган 2 та ҳайдов трактори ҳамда Ўзбекистон — Корея қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган ғўзага ишлов берувчи культиватор бор. Мазкур техникалар иш жараёнида самарадорлиқни бир неча баробар ошириб, ишчи меҳнатини енгиллаштиришга хизмат қилмоқда.

Айлани вақтда ҳудудда ҳудди иссиқхоналардаги каби пахта далаларида ҳам томчиллатиш сўғориш технологиясини қўллаш оммалашиб бормоқда. Муҳаммадқобил 2021 йилда 20 гектар пахта даласида томчиллатиш сўғоришни жорий этишни режалаштирган.

Шу кунларда ёш фермер яна бир янги ишни бошлаш арафасида. Бу йилги ғалла ва пахта ҳосилидан олган даромади эвазига 40 сотих майдонда интенсив усулда балиқ етиштиришни режалаштирган. Айлани пайтда сунъий сув ҳавзасини қуриш бошланган. Йил охирига қадар хориждан ҳудуднинг сув ҳарорати ва иқлим шароитига мос балиқ чавоғи олиб келинади.

Янги имконият эшиклари очилмоқда

Бугунги кунда ёшларни иш билан таъминлаш, уларни тадбиркорликка кенг

41 гектар майдонга эга фермер ҳўжалигини бошқаришга кўпчилик ишонмайди. Аммо катта ишни масъулият билан уddалаётган қаҳрамонимиз тадбиркорликда анчагина тажриба орттириб, бу борада тенгдошларига намуна бўлмоқда.

У раҳбарлик қилаётган фермер ҳўжалигининг 36 гектар ер майдонига пахта ва ғалла экилади. 11 та доимий иш ўрни яратилган бўлиб, дала ишларига мавсумий ишчилар ҳам жалб қилинади. Ҳар йили пахта ва ғалла режаси ортиги билан бажарилади. Даромад ҳам шунга яраша бўлади, албатта. Утган йилги бугдой ҳосилидан 150 миллион, пахтадан 160 миллион сўм даромад олди. Бу йилги режалар ҳам ундан кам эмас. У давлатга 62 тонна ғалла топшириб, режани 102 фойз бажарди.

Экинни ерга қадаган билан ўз-ўзидан униб чиқиб, ҳосилга кирмайди. Яхши ҳосил олиш учун экинларга парвариш, ўзига яраша билим ва тажриба зарур. Тошкент давлат аграр

жалб қилиш, ўз бизнесларини бошлаб олишлари учун қўлай муҳит ва шароит яратишда республикамиздаги 27 та “Ёш тадбиркорлар” коворкинг маркази ҳамда 157 та “Ёшлар меҳнат гузари” ҳам муҳим ўрин тутмоқда. Айлани вақтда ушбу масканларда 2 минг 200 нафардан ортқ йигит-қизнинг ўз тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйишига эришилди.

Мазкур комплексларда 70 та савдо дўкони, 65 та тикув цехи, 58 та сартарошхона, 39 та автосервис, 35 та новвойхона ва қандолат цехи, 22 та умумий оқватланиш шохобчаси, 19 та хўнарамандчилик устaxonаси, 14 та ўқув маркази, 8 тадан “Book safe”, китоб дўкони, телефон тўзатиш устaxonаси, компьютер хизмати, фотостудия, дорихона ва бошқалар ташкил этилди. Бир жойда жамланган кенг кўламдаги хизмат турларидан фўқаролар ҳам мамнун бўлмоқда.

Лойиҳа мақсадига кўра, гузарда ёш тадбиркорларга биналор, офис техникаси ва жиҳозлари имтиёзли шартларда

ижарага берилиб, интернет тармоғи ва бошқа зарур техник воситалар билан таъминланади. Уларга бизнес ташаббуслари, стартаплари, ғоя ва лойиҳаларини амалга оширишда зарур ёрдамлар кўрсатилади.

Навоий вилоятининг Нурота ва Томди туманларида иш бошлаган “Ёшлар меҳнат гузарлари”да ҳам ўнлаб йигит-қизлар учун янги иш ўринлари яратилди. Бу ердан жой олиш учун талабгорлар “Ёшлар — келажагимиз” жамғармасининг туман филиалларига мурожаат қилиши кифоя. Нурота туманидаги “Ёшлар меҳнат гузари” комплексиди брокерлик хизматини йўлга қўйган ёш тадбиркор Азиз Аҳмедов берилган имкониятлардан фойдаланиб, ўз ишини очишга муваффақ бўлди.

— Тумандаги энг замонавий ва инновацион бинада тадбиркорлик фаолиятини бошлаш имкониятига эга бўлганимдан

жуда хурсандман, — деди у. — “Ёшлар — келажагимиз” жамғармаси томонидан менга нафақат бинадан жой, балки 25 млн. сўм имтиёзли кредит ҳам ажратилди. Ҳозир туманимизда эндигина ривожланаётган ушбу соҳада ўзимдан ташқари яна 2 нафар тенгқурим иш билан бандимиз. Биз, ёшлар бор кучимизни ишга солиб, иқтисодиётни инновацион ривожлантириш, рақамли технологиялар кўламини кенгайтириш, тенгдошларимизни иш билан таъминлашга муносиб ҳисса қўйишни мақсад қилганмиз.

Freelancer — келажак соҳаси

Меҳнат гузарларида фаолият бошлаган ёшлар орасида замонавий соҳа эгалари — дастурчилар ҳам топилади. Сўнгги вақтларда мамлакатимизда IT соҳаси ва, умуман, барча хизмат турларини электронлаштириш йўналишида катта ижойи ўзгаришлар кузатилмоқда. Айниқса, пандемия шароитида масофадан туриб, хизмат кўрсатиш ва даромад топишга талаб ортди. Натижада биз учун янги йўналишлардан ҳисобланган фрилансерлик фаолияти ёшлар орасида мўмай даромад топишнинг яна бир тури сифатида оммалаша бошлади.

Юртимизда ушбу соҳага эътибор ортиши натижасида йўналиш вакиллари, яъни интернет тармоқлари орқали хизмат кўрсатувчи (ишлар бажарувчи) ўзини ўзи банд қилган кишилар давлат томонидан қўллаб-қувватлашиб, уларнинг фаолиятига бир қатор имтиёз ва имкониятлар берилмоқда. Давлатимиз раҳбари шу йилнинг 22 апрель куни аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромади кескин камайишнинг олдини олиш масалалари бўйича ўтказилган видеоселектор йиғилишида ҳам фрилансерлик фаолиятига алоҳида тўхталиб, мутасаддилар олдида бундай фаолият турлари учун имтиёз ва преференциялар тақдим этиш, ёшларни интернетдан фойдаланиб, ақлий меҳнат орқали даромад топишга ўргатиш, соҳани ривожлантириш учун хорижда оммабоп бўлган тўлов тизимларини йўлга қўйиш бўйича вазифалар қўйган эди. Кейинроқ Президентимизнинг “Тадбиркорлик фаолияти ва ўзини ўзи банд қилишни давлат томонидан тартибга солишни соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан фрилансерларга контракт тузмасдан, келишув тўғрисидаги оммавий тақлифни (оферта) қабул қилиш ёки электрон ёзишмалар алмашиш ёҳуд ҳисоб-китоб фактуралари (инвойси)ни, жумладан, электрон шаклда тақдим қилиш йўли билан чет эллик жисмоний ва юридик шахсларга хизмат кўрсатиш ҳуқуқи берилди.

— Жаҳон тажрибасига назар

ташласак, қўллаб мамлакатларда IT хизматлари экспорти катта ҳажмини ташкил этади, — дейди “Hirelancer.uz” фри-

Миллий анъаналарнинг замонавий намоиши

Фарғоналик ёш тадбиркор Шоҳиджон Қодиров миллий хўнарамандчилик махсулотларига бўлган меҳри сабаб уларни дунё мамлакатларида кўз-кўз қилиш мақсадида. Бу борадаги ҳаракатлари натижасида қаҳрамонимиз шу йилнинг 15 июль куни Ўзбекистон “Хўнараманд” уюшмаси ва Савдо-саноат палатаси ташаббуси ҳамда мамлакатимизнинг Бош консуллиги кўмагида Афинанинг Каллифея туманида “Ўзбекистон хўнарамандлари савдо уйи”ни очишга муваффақ бўлди.

Айтиш жоизки, диёримизда асрлар давомида ривожланган миллий хўнарамандчилик анъаналари бугунги кунга келиб, замонавий тадбиркорлиқнинг яна бир йўналишига айланиб бормоқда. Худудларда ишбилармонлик муҳитига кенг йўл очилиши туфайли хўнараманд усталиримиз ўзлари яратган махсулотларини жаҳон бозорларига олиб чиқиб, қўл ишлари билан хорижлик харидорларни ҳайратга соляпти.

Риштон шаҳридаги “Моҳи Диёр Рошидон” МЧЖнинг грециялик ҳамкорлар билан биргаликда ўтган йили тузилган “Craftence” компанияси негизида ташкил этилган “Ўзбекистон хўнарамандлари савдо уйи”га айлани вақтда оливайи корхона томонидан қарийб 7 минг донна сопол лаган, кўза, ваза, сувенир ва қўл меҳнати билан ясалган бошқа хўнарамандлик буюмлари етказиб берилди.

— Риштонда қадимдан сопол буюмлар ишлаб чиқаришнинг ноёб технологияси яратилган бўлиб, ҳозир ҳам ҳудуддаги қулпоқчилик мактаби ўзига хос бадийий жиҳатлари билан алоҳида ажралиб туради, — дейди “Craftence” қўшма компанияси раҳбари Шоҳиджон Қодиров. — Ана шу санъат турини дунёга намойён этиш, ўзбек хўнарамандчилиги буюмларига хорижликларнинг эътиборини жалб қилиш мақсадида ўтган йили Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси тақлифи билан Грецияда миллий махсулотларимизни сотишга мўлжалланган хўнарамандлар савдо уйини ташкил этишга қарор қилдик. Ўзбекистоннинг Грециядаги бош консули Олимжон Қосимов кўмагида грек ҳамкорлар билан танишиб, биргаликда иш бошладик. Утган ойда ишга тушган савдо уйидан жой олган ўзбек миллий хўнарамандчилиги намуналари — сўзана, атлас-адрас матоларида тикилган либослар, дўпилар ҳамда сопол буюмлар грециялик харидорларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

“Моҳи Диёр Рошидон” МЧЖда чинни буюмлар ишлаб чиқариш корхонаси ҳам ташкил этилган бўлиб, бу ерда 48 нафар киши иш билан банд. Ишлаб чиқариш жараёнининг асосий қисми хориждан олиб келинган 24 та замонавий аппарат ёрдамида бажарилади. Корхонанинг йиллик ишлаб чиқариш қуввати 1 миллион донна буюм, экспорт ҳажми эса 250 минг АҚШ долларига тенг. Ишлаб чиқариладиган махсулотлар, асосан, Россия, Тожикистон, Грецияга экспорт қилинади.

Юртимизнинг қадимий ва бой тарихи, бетакорр жойибасини акс эттирувчи миллий хўнарамандчилик намуналарини дунёга намойён этишга муносиб ҳисса қўшиб келаётган фарғоналик тадбиркор келгусида иш фаолиятини янада кенгайтириб, бошқа давлатларда ҳам хўнарамандлик савдо уйлариини очишни мақсад қилган. Айлани пайтда харидорларга янада қўлайлик яратиш мақсадида Ўзбекистоннинг Афинадаги дипломатик ваколатхонаси кўмагида www.craftence.com онлайн савдо дўкони ишга туширилди. У орқали дунёнинг исталган бурчатидаги инсонлар ўзбек хўнарамандчилик махсулотларига буюртма бериши мумкин.

Сафар ОСТОНОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Ўзбекистонимиздан эса Яратган ўз марҳаматини аямаган, саҳий еримиз, катта-кичик дарёларимиз бор, доим порлаб турувчи қуёшимиз бор. Бу уч неъмат, уч қудратли имконият, кўпларнинг ҳавасини келтиради. Одамларнинг ҳаёти, турмуши, бойлиги, давлатларнинг иқтисодий қуввати ҳам кўп жиҳатдан ана шу уч неъматга боғлиқ, десак хато бўлмайди. Аммо Яратганнинг ўзи берган бу имкониятлардан қандай фойдаланяпмиз? Бу савол — бош савол, катта савол, оғриқли савол...

Ер

Мақтанаман десак, асосларимиз етарли. Қадим-қадимдан, неча асрлардан буён деҳқончилик қиламиз. Деҳқончилик маданиятимиз эртакларда, достонларда битилган, ҳикматли сўзлар айтилган. Кейин-кейин пахта етиштириш асосий вазифамиз бўлиб қолган. Бўш ер борки, пахта экиш буюрилган, "Пахта — миллий бойлигимиз!" деган шiorлар пайдо бўлган. Пахта нега миллий бойлик, нимаси миллий бойлик, ўйлаб ўтирилмаган.

Пахтанинг ўзи оқ, меҳнати қора, дейилган. Ана шу қора меҳнатни туну кун, йил-ўн икки ой қилган халқимизнинг қосаси оқармаган, бири икки бўлмаган, инсон бўлиб инсондай яшамаган. Қайтага, пахта сиёсати кетидан қанча азоб-укубатларни, қатагонларни бошдан кечирган. Собиқ иттифокнинг пахта мустақиллигини таъминлаш учун беаёв ишлатилган халқимизнинг ҳам, еримизнинг ҳам тинка-мадори қуриган. Ҳеч ким бизга ачинмаган, еримизга ачинмаган. Чунки қарам эдик, бошқаларга бўйин эгиб яшардик.

Мустақилликка эришилгач, биламиз, пахта яккахокимлигидан воз кечишга киришилди. Ерга муносабат ўзгарди, қишлоқ хўжалиги тубдан ислоҳ қилинди. Ўзбекистоннинг ўзи ўзини озиқ-овқат маҳсулотлари, жумладан, дон-хон билан таъминлай бошлади. Мустақил бўлсанг-у, ўз нонинг бўлмаса, бировнинг қўлига қараб қолсанг, иқтисодий қарам бўласан. Бу хавф-хатарлар ҳисобга олиниб, кўп ишлар амалга оширилди.

Бирок бу жараёнда хатолар оз бўлмади, баҳсли, мунозарали қарорлар ҳам қабул қилинди. Бунинг устига, қаерга нима экишни, олган ҳосилни кимга сотишни ҳам чуқурроқ ўйлаб кўрмадик. Миллион-миллион сўм фойда кўриш мумкин бўлган ерлардан арзимаган даромад олиб юравердик. Баъзан эса эрта баҳордан кеч кузгача меҳнат қилиб, етиштирилган ҳосилни қаерга, кимга сотишни билмай чиритиб юбордик.

Фарғоналик деҳқонлар тадбиркорлиги ҳақида кўп гапирилди-ю, уларнинг тажрибасини кенг ёйиш бўйича ўз вақтида жиддий ишлар қилинмади. Ҳали-ҳануз томорқасидан фойдаланишни билмайдиганлар оз эмас.

Ёнма-ён икки қишлоқда, ҳатто икки қўшни томорқасида икки хил ахволни кўп кўрганмиз. Аслида томорқаси бор одам камбағал бўлиши мумкин эмас. Аммо ҳайҳотдек томорқаси бўла туриб, рўзгорини тебратолмай юрганлар бор. Бугунги синовли кунларда иқтимоий ёрдамга эҳтиёжмандлар кўпайиб қолди.

Яқинда узоқ туманларнинг бир қишлоғидан аёл киши қўнғироқ қилиб, маҳалла ёрдам бераётганидан нолиди. Оилавий ахволини сўрасам, эри, уч нафар вояга етмаган фарзанди бор экан. Ҳаммасининг етти мучаси соғ, фақат эри вақтинча ишсизлигини айтди. Бейхтиёр томорқаси билан қизикдим: 12 сотих экан. Нима экилганини сўрасам, беда, деди. Ўйланиб қолсан, киши: ер, сув бор, қуёш бор, бироқ камбағал яшайди. Нега? Уқув йўқ, иштиёқ йўқ.

Астойдил интилган, қизикқан киши томорқасидан унумли фойдалана олади. Бир танишимнинг 5 сотих ерида помидор етиштирадиган иссиқхона бор. Оиласи билан ишлайди. Бир йилда 30-35 миллион сўм фойда олади. Яна денг, ҳовлисида мол-ҳоли, паррандалари бор. Ўз рўзгорини ўзи тебратадди, боқиманда эмас. Тўғри, давлат ногиронларни, боқувчисини йўқотган оилаларни, ёлғиз кексаларни ўз Ҳимоясига олади, ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди. Аммо каттагина томорқаси бор, тани-жони соғ одамлар ўзи меҳнат қилмай, бировларнинг қўлига қараса, тўғри бўладими?

Қишлоқ хўжалигида кўп депсинишлар бўлди, ерга хўжасизларча муносабат давом этди. Буларнинг оқибатини изоҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Агар қишлоқ хўжалигига илмий ёндашиб, ишимизни дунёнинг илғор тажрибалари асосида ташкил эта олганимизда, мутасаддилар ерга ҳиёнат қилмаганда, ер билан боғлиқ коррупция авж олмаганида, бугун иқтисодийётимиз ҳам, ҳаётимиз ҳам бошқача бўларди. Ҳозиргидан бир неча баробар юқори бўларди.

Бу ачқик ҳақиқатлар бизга ҳар қандай ишни чуқур ўйлаб, ҳар томонлама ҳисоб-китоб қилиб,

ЕР, СУВ ВА ҚУЁШ

Бу уч бебаҳо неъмат ҳаммага ҳам бир хил берилмаган. Аммо буни баъзан англаб, баъзан англамаётганга ўхшаймиз... Аслида-ку, ўқиганмиз, эшитганмиз, кўрганмиз, биламиз, Ер шарининг ҳар ҳудуди ўзига хос, иқлимий табиий имкониятларигача турли-туман. Қайси бир юрт одамлари тупроқли, унумдор ерга, қайси бири сувга зор ёки қаерлардадир қуёш йилнинг санокли кунларидагина юз кўрсатади.

Сув

Яқинда бир манбада ўқидим, Ўзбекистон Марказий Осиё минтақасидаги энг йирик суғориладиган майдонга эга мамлакат экан, 4,3 миллион гектар ерда деҳқончилик қиларканмиз. Халқаро экспертлар фикрича, Ўзбекистон сув танқислиги хавфи бор 25 давлатдан биридир. Бу ҳолат бизни безовта қилиши, чуқур ўйлаб, сув захираларидан самарали фойдаланиш чораларини кўришни талаб этади. Тўғри, тоғларимиз, катта-кичик дарёларимиз, кўлларимиз бор. Аммо сувимиз ошиб-тошиб ётгани йўқ.

Ҳар йили қиш ҳар хил келади, баҳор ҳам. Тоғларимизда қор кўп ёғса, хурсанд бўламиз, сув се-роб бўлади, худо хоҳласа, деб қувонамиз. Қор кам бўлса, бизни сув ташвиши босади. Шундай бўлса-да, сувни кўп исроф қилишга кўникиб қолганмиз. Қишлоқ хўжалигида узоқ йиллар давомида сувга ибтидоий муносабатда бўлиб келинди. Кейин "сувнинг ҳар том-чиси зар", дея жамоатчиликка тушунтиришга ҳаракат қилдик. Афсуски, бу "зар" ариқлардан тошиб, кўчаларни босиб ётди, гўза пайкаллари кўп бўлиб қолган пайтлар бўлди...

Бедазор ва шолизорларда сув хаддан ташқари кўп исроф қилинди. Сирдарё ва Жиззах вилоятларининг чўл ҳудудларига лотоклар синиб, сув кечаю кундуз беҳуда оқиб ётган ҳолатларни кўрганмиз.

"Сувчи — заргар", дедик, бу "заргар"ларнинг ҳаммаси ҳам сувнинг қадрига етмади, сувга бирининг юраги ачиса, бошқаси бепарво бўлди. Қишлоқ хўжалигида сувдан самарали фойдаланишнинг аниқ механизми, стратегияси яратилма-ганлиги сабабли сувни тежаш ҳақида айтилган гап-сўзлар ҳам оқар сувдек оқиб-кетди, фойдаси деярли бўлмади.

Қуёш

Қуёш қачон пайдо бўлганини билиш қийин, аммо одамзод пайдо бўлганидан буён қуёшдан баҳраманд бўлиб келаётганини инкор этиб бўлмайди. Аслида қуёш — ҳаёт манбаи, қуёш — чексиз куч-қудратга эга неъмат. Унинг имкониятларидан фойдаланишнинг алифбосини энди ўқиётгандекмиз.

Қуёшни ҳар томонлама ўрганиш, унинг им-кониятларидан кенгроқ фойдаланиш учун ил-мий тадқиқотларни тизимли олиб бориш дол-зарб масала экани тобора ёрқинроқ намоён бўлмоқда. Яратган бунда шундай катта им-коният берган экан, ундан самарали фойдала-ниш йўлларини кашф этишимиз зарур.

Қуёш — электр қуввати олинадиган беқиёс манба, илоҳий куч-қудратга эга. Саноатда, қишлоқ хўжалигида, тиббиётда ҳам қуёш ну-рларидан фойдаланиш мумкин бўлган сир-ас-рорларнинг кўпидан ҳали беҳабармиз. Бир кун келиб, қуёш нуридан фойдаланишнинг хаёли-мизга ҳам келмаган янги-янги имкониятлари пайдо бўлса, ажаб эмас.

Чунки қишлоқда қуёш нуридан электр қу-вати ҳосил қилиш мумкинлиги 30-40 йил олдин тушимизга ҳам қирмаган эди. Наманган вилоя-тининг Поп туманида фотоэлектр станциясини жанубий кореяликлар ишга тушириб берган, ишонмаган одамлар кўп бўлди: қандай қилиб, осмонга қараган панеллар минглаб уйлари-ни ёритади, уларнинг қозонини қайнатади? Мана, бир неча йилдан буён шундай, бошқа хойлар-да чироқ ўчсаям, қуёш станциясига уланган ҳовлилар чароғон бўлиб туравереди.

Бу дастлабки синов тажрибаси эди. Мана, энди йирик лойиҳалар кириб келяпти. БАА-нинг Masdar компанияси мамлакатимизда қуёш электр станцияси қуриш учун 100 мил-лион доллар инвестиция қиритишга аҳд қил-ди. 2019 йил октябрда у мамлакатимиз та-рихида қуёш энергиясидаги давлат-хусусий шериклик сармояларини жалб қилиш бўйича

Мамлакатимизда сув қанчалик исроф қи-линаётганини куйидаги рақамлар яқол кўр-сатиб турибди: Ўзбекистонда 1 гектар май-дондаги экинлар учун 10,7 минг куб метр сув сарф қилинмоқда. Ривожланган мамлакатлар билан қиёсланганда 3,5-4 марта кўп. Энди 4,3 миллион гектар ерни суғориш учун қанча сув ортиқча сарфланишини ҳисоблаб кўрайлик. Дахшатли даражадаги баҳайбат рақам пайдо бўлади.

Сувни исроф қилишнинг турган-битгани, аввало, гуноҳ, иккинчидан, катта иқтисодий зиёндр. Ахир сув тоғлардан, дарёлардан сув омборларига, даладаримизга, томорқалари-мизга ўзидан-ўзи чопқиллаб оқиб келмайди-ку. Насос станциялари, электр қуввати, ирригация тизимлари, ишчи кучи... Миллиард-миллиард сўм маблағ сарфланиб етказиб келинган сувни исроф қилишни, қадрламасликни қандай баҳо-лаш мумкин? Ношукрчиликми, боқибегамликми, сувга нисбатан шафқатсизликми, маданиятсиз-ликми?... Йўқ, ўзимизга нисбатан шафқатсизлик, ўзимизга душманлик бу...

Ниҳоят, кейинги йилларда томчилятиб суғо-риш усули кенгроқ жорий этила бошланди, сувни тежайдиган технологиялардан фойдаланишга ўтилоқда. Бугунга келиб бу масалада жиддий амалий чора-тадбирлар белгиланмоқда.

Аввалога Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тар-кибидан сув хўжалиги ажратилиб, алоҳида сув хўжалиги вазирлиги ташкил этилди. Бу қарор За-мирида сув билан боғлиқ жуда муҳим ва улкан юмушлар турибди, албатта. Вазирлик зиммасига сув хўжалигини тубдан ислоҳ қилиш вазифаси юклатилган. Бунинг учун янги инновацион ғоя-лар, ташаббуслар керак бўлади, ривожланган давлатлар тажрибасини олиб келиш, кенг қўл-лаш учун шарт-шароит яратиш каби осон бўлма-ган ишларни амалга ошириш керак.

Куни кеча эса мамлакатимиз Президентининг "Ўзбекистон Республикаси сув хўжалигини ри-вожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжал-ланган концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги фармони қабул қилингани бу борадаги тарихий воқеа бўлди. Халқаро экспертлар ҳам бу кон-цепция Ўзбекистоннинг суғориш тизимлари-ни модернизация қилиш ва улардан самарали фойдаланишни тўлиқ қамраб олганини эътироф этмоқда. Тўғриси, сувдан фойдаланишнинг бу стратегик дастури ижроси узоқ йиллардан буён

тўпланиб қолган, оёғимизга тушов бўлиб келаёт-ган кўпдан-кўп муаммоларни ҳал этади. Ер ва сувдан самарали фойдаланиш, сув ресурслари-ни бошқариш тизимини такомиллаштириш, сув хўжалиги объектларини модернизация қилиш ва ривожлантириш бўйича ислохотларни амалга оширади.

Ушбу фармоннинг мақсади, маъно-мазмуну ва ҳаётимизда тутган аҳамиятидан келиб чиқиб ҳулоса қиладиган бўлсак, сув билан боғлиқ кўп-дан-кўп масалаларни тартибга солиш, айрим му-раккаб, баҳсли ҳолатларга ҳуқуқий баҳо бериш учун сувга муносабатнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш зарурати борлиги аён бўла-ди. Ҳар қандай ислохот ёки янгилик эски қонун-қондалар билан яшай олмайди. Янги қонунларни жорий қилиш ёки айрим қонунларга ўзгартиш ки-ритилишини таъқозо этади.

Мамлакатимизда сув хўжалигини ривожлан-тиришни янги босқичга олиб чиқаётган эканмиз, эртага янги муаммолар юзга келиши мумкинли-ги ва уларнинг ҳуқуқий ечимлари ҳақида вақтида ўйлаб кўриш керак.

биринчи бўлиб очик тендер ёлиби деб то-пилди. Унинг фойдаланишга топширилиши 2021 йилнинг биринчи чорағига режалашти-рилган. Бундан ҳам икки қарра йирик — ҳар бири 200 МВт. гача бўлган шундай лойиҳа-лар Самарқанд ва Жиззах вилоятларида амалга оширилиши кутиляпти...

Қайта тикланувчи манбалар ишлаб чи-қарган электр энергиясини сотиш, нархини белгилаш, инвесторлар ҳуқуқлари, кадрлар тайёрлаш билан боғлиқ масалаларда ҳам тажриба камлиги қатор муаммоларни юзга келтириб турган эди. Президентимизнинг жорий йил 10 июлдаги "Иқтисодийётнинг энергия самарадорлигини ошириш ва мав-жуд ресурсларни жалб этиш орқали иқти-содиёт тармоқларининг ёқилғи-энергетика маҳсулотларига қарамлигини камайтириш-га доир чора-тадбирлар тўғрисида"ги қа-рори юқоридаги муаммоларни бартараф этиш йўлларини белгилаб берди. Шунинг-дек, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган энергиянинг 40 фоизи биноларни иситиш ва ёритишга сарфланаётганини ҳисобга олсак, айнан қуёш энергиясидан фойдаланишни жорий қилиш қанчалик муҳимлигини ан-глаймиз.

Қуёш энергияси халқаро институти маъ-лумотларига қараганда, кейинги уч йил-да мамлакатимизда 20 дан ортик миллий стандартлар ишлаб чиқилган. Энергетика

вазирлиги маълум қилишича, намунали уйлар ва ижтимоий объектларда иссиқлик ва электр энергиясини ишлаб чиқарадиган қуёш тизимларини ўрнатиш бўйича дастур тайёрланмоқда.

Бир мисол, агар 150 мингта хонадонга қуёш панеллари ва сув иситиш тизимлари ўрнатилса, йилига 319 миллион куб метр табиий газ тежаб қолинар экан.

Демак, бу борадаги ишлар такомиллаш-тирилиб борилишидан манфаатдормиз. Яқин-яқингача деҳқонларимиз ёғоч ёки тмирдан оддий иссиқхона ясаб, устига плёнка тортиб, қуёш нуридан фойдаланиб, қишда ҳам қишлоқ хўжалиги маҳсулотла-ри етиштириб келаётганди. Бугун эса қуёш электр станциялари қуриломоқда, ундан фойдаланиш глобал тус оломоқда. Бу жа-раёнинг қонуний асосларини ҳам тартибга солиш, мустаҳкамлаш талаб этилади.

Мақтанмайлик, ношукрлик ҳам қилмайлик, аммо қишлоқ хўжалиги соҳасида имкониятла-римиз катталигига ишонайлик. Дунёда озиқ-овқат хавфсизлиги ташвиши қалқиб турган бугунги шароитда ўз эҳтиёжи-мизни тўла таъминлаш билан бирга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини экспорт қилиш им-кониятига ҳам эгамиз. Бундай дейишга асос-ларимиз етарли, чунки саҳий еримиз, ариқла-римиз тўла сувимиз, порлаб турган қуёшимиз бор. Меҳнаткаш халқимиз бор.

Эътироф

ЎЗБЕК ОЛИМИ ТУРК ДИЛ КУРУМУ АЪЗОЛИГИГА САЙЛАНДИ

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Туркия Республикасида турк тили ва адабиёти, туркий тиллар ва адабиётлар, умумтуркий маданият масалаларига алоҳида эътибор қаратилади. Давлат олим ва тадқиқотчиларнинг ана шу йўналишдаги изланишларини қўллаб-қувватлайди.

1932 йилдаёқ Туркия Республикасининг асосчиси, атоқли сиёсий арбоб Мустафо Камол Отатуркнинг ташаббуси билан Турк дил куруму (“Турк тили жамияти”)га асос солинган ва қарийб 90 йилдирки, бу муқташам илмий ташкилот дунёдаги туркий халқлар тили, адабиёти ва маданияти тадқиқ этилишига бош-қош бўлиб, уни молиявий жиҳатдан таъминлаб келмоқда.

Кейинчалик турк дунёси маданиятини тадқиқ этиш институтлари билан биргаликда Турк дил куруму ва Турк тарих куруму базасида Отатурк номидаги Маданият, тил ва тарих олий академияси ташкил этилган.

Матбуот анжумани

Мажбурий меҳнатга йўл қўйилмайди

Пойтахтимиздаги Миллий матбуот марказида Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги мутасаддилари иштирокида “Ўзбекистонда мажбурий меҳнатга қарши кураш: муаммо ва натижа” мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Таъкидланганидек, мажбурий меҳнат бирор-бир жазони қўллаш ёки таҳдид қилиш орқали иш бажаришга мажбурлашдир. Мажбурий меҳнат қишлоқ хўжалиги, ободонлаштириш, қурилиш, таъмирлаш ишларида жалб қилиш ва бошқа қўринишларда бўлиши мумкин. Сўнгги йилларда юртимизда мажбурий меҳнатга қарши кескин қоралар қўрилмоқда. Бу борадаги турли халқаро ҳужжатлар ратификация қилиниб, миллий қонунчилик тобора такомиллаштирилмоқда. Хусусан, Президентимизнинг “Одам савдосига ҳамда мажбурий меҳнатга қарши курашиш тизимини такомиллаштиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони, Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикасида мажбурий меҳнатга барҳам беришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори қабул қилинган.

Хозирги кунда халқаро стандартлардан келиб чиқиб, миллий қонунчиликда мажбурий меҳнатга йўл қўйган шахсларга нисбатан маъмурий ҳамда жиноий жавобгарлик қоралари белгиланган.

Меҳнатга маъмурий тарзда мажбурлаганик учун маъмурий жазима микдори 2019 йилда базавий ҳисоблаш микдорининг 30-50 бараваригача оширилган бўлса, 2020 йил 22 январдаги “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунчилик ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонунга мувофиқ, маъмурий жавобгарлик қоралари, яъни жазима микдори базавий ҳисоблаш микдорининг 50-100 бараваригача қилиб белгиланди.

Худди шундай ҳуқуқбузарлик такроран содир этилган бўлса, Жиноят кодексига киритилган янги 148^б-модда бўйича базавий ҳисоблаш микдорининг 100-150 бараваригача жазима, 2 йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ва 2 йилгача ахлоқ тузатиш ишлари каби жиноий жазо қўлланилади.

Миллий қонунчилигимизга киритил-

Ҳамма йўлдошлар олган сурат.

ган бу ўзгаришлар мажбурий меҳнат ҳолатларининг йилдан-йилга камайиб боришига замин яратмоқда.

— Давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 28 августдаги “Меҳнат органлари тузилмасини такомиллаштириш ва фуқароларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва меҳнатини муҳофаза қилиш тизимини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги тарихидаги Давлат меҳнат инспекцияси қайтадан янги тузилма шаклида ташкил этилди. Мажбурий меҳнатга қарши курашиш инспекциясининг асосий фаолият турларидан бири этиб белгиланди, — дейди Давлат меҳнат инспекцияси бошлиғи Қудратилла Одинаев. — Афсуски, айрим мансабдор шахслар томонидан бу борадаги қонун бузилишлари содир этилиши ҳолатлари ҳали ҳам учраб турибди. Хусусан, жорий йилнинг 6 ойи давомида Давлат меҳнат инспекцияси томонидан мажбурий меҳнат бўйича 39 та ҳолат аниқланган бўлиб, уларнинг барчасида мансабдор шахсларга нисбатан тегишли маъмурий жазималар қўлланилди.

Мажбурий меҳнатга тизимли равишда қарши курашиш мақсадида

тадқиқотлар олиб борганлиги учун ушбу шарафга муносиб қўрилгани, “Академия ва Турк тили жамиятининг мамлакатда ҳамда чет эллардаги хизмат фаолиятларида ёрдам бериш ва бу фаолиятларни олиб бориш” ваколати билан сайлангани маълум қилинди.

Таъкидлаш жоизки, профессор Ж.Элтазаров кейинги ўн йилликларда Жанубий Корея, АҚШ, Германия, Япония ва Туркия университетлари ва илмий-тадқиқот марказларида ўзбек, турк, уйғур, қозоқ тилларини ўқитиш, бу тиллар бўйича дарслик ва қўлланмалар, лугатлар ва сўзлашгичлар яратиш ҳамда туркий тиллар ва маданиятларни дунёга оммалаштиришга муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Жумладан, олим биринчи марта “Япон университетлари учун ўзбек тили дарслиги” (2009, 2010), “Ўзбекча-японча сўзлашгич” (2013), “Япон университетлари учун “Ўзбекча ўқиш китоби” (2013), турк университетлари учун “Ўзбекчани ўрганимиз” (2010) дарслигини ёзиб нашр эттирган.

Мамлакатимизда олимнинг ўзбек тили тарихи, ўзбек тилининг грамматик қурилиши масалалари, ўзбек ёзуви ва имлоси тарихи масалаларига бағишланган 10 дан ортиқ монографияси ва “Қадимги туркий тил” дарслиги чоп этилган.

Диққат, танлов!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси, “Ўзбеккино” миллий агентлиги, Ўзбекистон Бадий академияси, “Тасвирий ойна” ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси мамлакатимиз мустақиллигининг йигирма тўққиз йиллигига бағишланган “Энг улуг, энг азиз” анъанавий кўрик-танловини эълон қилади.

Танловга “Сен — қудрат манбаи, саодат маскани, жонажон Ўзбекистони!” деган бош ғояни ўзида мужассам этган ва 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ҳамда “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили” давлат дастури доирасида мамлакатимизни ҳар томонлама обод қилиш, унинг иқтисодий қудратини кучайтириш борасида амалга оширилаётган ислохотларни, Ўзбекистоннинг дунё ҳамжамиятидаги нуфузи ва обрўси ошиб бораётгани, пандемия шароитида ҳам давлат ва жамият ҳаётидаги ўзгаришлар изчил давом этаётганини ҳаётий мисоллар ва илмий асосланган таҳлиллар асосида ҳолис ва ҳаққоний ёритувчи ижодий асарлар қабул қилинади.

“Энг улуг, энг азиз” анъанавий кўрик-танлови кўйидаги номинациялар бўйича ўтказилади:

- ёзувчи ва шоирларнинг бадий асарлари;
- босма ОАВ ҳодимларининг журналистик ишлари;
- оммавий ахборот воситаси сифатида рўйхатга олинган веб-сайтлардаги интернет-журналистика материаллари;
- телевидение ва радио ижодкорларнинг материаллари;
- тасвирий санъат, фото асарлари ва дизайн ишлари;
- кино санъати асарлари.

Шунингдек, танлов доирасида Мустақиллик декларацияси қабул

қилинганининг ўттиз йиллиги муносабати билан босма ОАВ, веб-сайт, телеканал ва радиоканаллар ижодкорлари учун ҳар бир йўналиш бўйича биттадан “Энг яхши журналистик материал учун” рағбатлантирувчи номинация жорий этилмоқда.

Кўрик-танловга 2019 йилнинг 15 августидан 2020 йилнинг 15 августигача бўлган даврда расман чоп этилган адабий-бадий асарлар, газета-журналлар ва интернет нашрларида эълон қилинган мақолалар, радио ва телеканалларда эфирга узатилган материаллар, намоиш этилган тасвирий санъат ва кино санъати асарлари жорий йилнинг 10 сентябрга қадар қабул қилинади.

Кўрик-танлов ғолиблари 2020 йил сентябрь ойида тақдирланадилар ва уларнинг рўйхати матбуотда эълон қилинади.

Коронавирус пандемияси сабабли карантин қоидаларидан келиб чиқиб, танловга юбориладиган ижодий ишлар онлайн шаклда қабул қилинади.

Иштирокчилар (муаллиф ва унинг профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот; паспорт нусхаси; манзил ва боғланиш телефонларини илова қилган ҳолда) ўз ижодий

ишларини “Энг улуг, энг азиз” кўрик-танловига ҳамда “Энг яхши журналистик материал учун” номинациясига деб (номинация йўналишини) кўрсатган ҳолда қуйидаги шакл ва форматларда tanlov2020@aimc.uz электрон почтасига ёки [@tanlov2020](https://t.me/tanlov2020) телеграм манзилига юборишлари лозим:

- ёзувчи ва шоирларнинг бадий асарлари, босма ОАВ ҳодимларининг журналистик ишлари pdf форматда;
- оммавий ахборот воситаси сифатида рўйхатга олинган веб-сайтлардаги интернет-журналистика материаллари ҳаволалар (ссылка) кўрсатилган ҳолда;
- тасвирий санъат, фото асарлари ва дизайн ишлари JPG форматда;
- кино санъати асарлари AVI форматда google disk, yandex disk ёки бошқа виртуал ресурсларга юкланиб, ҳаволаси юборилади (мазкур ҳавола 30 кун давомида ишлаб туриши зарур);
- телевидение ва радио ижодкорларининг материаллари mp3 ҳамда AVI форматда google disk, yandex disk ёки бошқа виртуал ресурсларга юкланиб, ҳаволаси юборилади (мазкур ҳавола 30 кун давомида ишлаб туриши зарур).

Эслатма: ёзувчи ва шоирларнинг бадий асарлари битта китобдан, кино санъати асарлари битта тўлиқ метражли киноасардан, босма ва электрон оммавий ахборот воситалари ҳодимларининг материаллари, тасвирий санъат, фото асарлари ва дизайн ишлари учтадан кам бўлмаслиги лозим.

Қўшимча маълумот олиш учун Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигининг 71 244-32-33 телефон рақамига мурожаат қилиш мумкин.

Онлайн конференция

Миллатлараро тотувлик — бағрикенглигимиз нишонаси

Муножат МҶМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси, Маданият вазирлиги ҳамкорлигида Оролбўйи худудида яшовчи миллат ва элатларнинг маънавий-маърифий алоқаларини ривожлантириш масалаларига бағишланган онлайн конференция ўтказилди.

“Маънавият инсоннинг улғайиши ва куч-қудрати манбаидир” мавзусидаги мазкур конференция ўтган йили қорақалпоқ ва ўзбек халқи маънавий-маданий меросининг ўзига хос хусусиятлари, муштарак жиҳатларини ёритиш каби қатор мақсадларда ўтказилган “Маънавият фестивали”нинг узвий давомидир.

Видеомулукотда Оролбўйи худудида яшовчи миллатлар ва элатларнинг маънавий-маърифий алоқалари, айна

муносабатларнинг истикболи ҳамда худди маънавият ва маърифат кенгашларининг фаолияти чуқур таҳлил этилиб, ижобий тажрибалар тарғиб қилинди.

Фестиваль доирасида мамлакатимизда яшовчи турли миллат ва элат вакилларининг ўзига хос миллий анъаналари, урф-одатлари ва расм-рўсумларини асраб-авайлаш ва ривожлантиришга кўмаклашишга қаратилган кўргазмалар ҳам ташкил этилди. Миллий маданий марказлар қошидаги концерт ва фольклор жамоаларининг гала-концерти, Қорақалпоқ давлат университетидан ташкил этилган “Ҳаракатлар стратегиясининг миллатлараро ва конфессиялараро тинчлик ҳамда тотувликини мустаҳкамлашдаги ўрни ва аҳамияти” мавзусидаги давра суҳбати тадбирнинг кўтаринкилигини таъминлади.

— Бугунги конференция Ўзбекистонда яшовчи турли халқлар, қолаверса, Оролбўйи аҳолисини бир мақсад йўлида бирлаштириш, уларни маънавий ривожлантиришда муҳим ўрин тутди, — дейди Республика Маънавият ва маърифат маркази Қорақалпоғистон бўлими раҳбари Қўвончбой Юсупов. — Энг аҳамиятлиси, мана шундай маънавий-маърифий тадбирлар шу заминда яшашганимиздан бахтиёрлик ҳиссини янада оширади.

Дарҳақиқат, бундай тадбирлар Қорақалпоғистонда фаолият юритаётган қозоқ, туркман, рус, корей, украин миллий маданий марказлари билан ҳамкорликда ўтказиб келинаётган “Ўзбекистон — умумий йимиз” широри остидаги маданий ва дўстлик фестивали савиясининг янада юксалишига хизмат қилади.

Туризм

Гулчирай ИСОКОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бухоролик тадбиркорлар томонидан Тўдакўл сув ҳавзаси қирғоғида “Silk Road Family Resort” сайёҳлик курорти барпо этилиб, ишга туширилди.

Жаҳон андозаларига мос келувчи ушбу дам олиш маскани лойиҳасига кўра, қурилиш жараёнида 2022 йилда тўлиқ якунланиши режалаштирилган. Тўдакўл соҳили бўйида барпо этилаётган пляж, дам олиш ва соғломлаштириш маскани ҳамда аквапаркнинг умумий лойиҳа қиймати 6 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Тўдакўл қирғоғига туташ 15 гектар майдонда мазкур объектнинг биринчи босқичида 500 нафар, иккинчи босқичида эса

1500 нафардан ортиқ сайёҳни қабул қилиш имконияти яратилади. Бу дам олиш маскани ишга тушгач 150 дан зиёд янги иш ўрни яратилиши кўзда тутилган.

Лойиҳа тўлиқ қувватда иш бошлашининг дастлабки даврида бир ойда камида 4,5 миллиард сўм, кейинчалик эса 40 миллиард сўмгача даромад келтириши кутилмоқда. Объект ҳудудини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш мақсадида 7 минг туп манзарали дарахт экиш мўлжалланган бўлиб, айна пайтгача

Музаффар Абдуллаев олган сурат.

3 минг тупдан ортиғи ўтказилган ва пляж ҳудуди бўйлаб табиий чим ётқизилган.

Шу билан бирга, ушбу сайёҳлик объекти пляж, бассейн, қўёш нурида тобланиш, аквапарк, кичик “Диснейлэнд”, 50 ўринга мўлжалланган меҳмонхона, дам

олиш супалари, кема шаклидаги ресторан, ёзи терраса, СПА салон, табиат қўйидаги ўйингоҳ, тиббиёт бурчаги, соғломлаштириш маскани, спорт ўйингоҳи, от спорти майдони, автотураргоҳ ва махсус сув транспортлари каби

турли қўшимча йўналишларни ҳам ўз ичига олади. Бу масканга ташриф буюрувчилар учун очиқ осмон остида бир-бирдан қизқарли концерт ва шоу дастурлари ҳам намойиш этилади.

Буларнинг барчаси Ўзбекистонда туризм турларини янада ривожлантириш, маҳаллий ва хорижий сайёҳлар оқимини ошириш қаторида маҳаллий аҳолини қўшимча иш ўринлари билан банд қилиш ҳамда шу орқали турмуш фаровонлигини таъминлаш имконини беради.

Бухоро вилоятда туризмни янада ривожлантириш соҳасида амалга оширилаётган ишлар натижасини хорижий инвесторлар билан ҳамкорликда ташкил этилган кўппала меҳмонхоналар мисолида кўриш мумкин.

Бухоро шаҳрида барпо этилган “Саҳид Зарафшон” меҳмонхона мажмуаси ана шулардан бири. Лойиҳа қиймати 11 миллион АҚШ долларини ташкил этган ушбу кўркем меҳмонхонада яратилган шарт-шароитлар жаҳон андозаларига мос келади.

— Вилоятимизнинг бой сайёҳлик салоҳияти ҳамда тадбиркорларга яратилган кенг имкониятлар муваффақиятлар калитидир, десам ҳам бўлмайди. Машҳур “Sahid Group Hotel” халқаро компанияси билан ўзаро ҳамкорлигимиз самараси бўлган янги меҳмонхонанинг ишга туширилиши 125 нафар ёшнинг бандлигини таъминлади, — дейди тадбиркор Насриддин Рашидов.

Янги меҳмонхонада жами 149 та хона бўлиб, 310 ўринга мўлжалланган, президент, люкс, премиум, эконим ва стандарт хоналарни ўз ичига олган.

Ушбу мажмуа таркибиде 6 та ресторан, ийрик маросимлар учун мўлжалланган зал, 1 та конференция зали ва 3 та учрашув хонаси, миллий либослар кўргазмаси зали, тунги клуб, кафе, қишки боғ, очиқ ва ёпиқ ҳовузалар, болалар учун алоҳида ҳовуз ва ўйингоҳ, фитнес клуб, йога ва СПА салонлар, сауна, бильярд зали, эркаклар ва аёллар гузаллик салонлари ҳамда совғалар дуконлари каби қатор қўшимча хизматлар бор.

Ёднома

ШУКУР АКАНИНГ БОҒЛАРИ

Табиатимиз шунақа: рўпарангда, ён-верингда ёки қўшни бўлиб ҳаёт кечираётган қадрдон инсонинг қўққисдан лоп этиб чин дунёга рихлат қилса ва орадан кун, ой, йиллар ўтаверса, азизлиги яққолроқ билина бораркан. Айниқса, у маънавий устозинг бўлса...

Собир ЎНАР,
ёзувчи

Шукур аканинг вафотидан сўнг ёзувчи сифатидаги салоҳияти бўртиброқ намоён бўлди. Бунинг асосий сабабларидан бири адабимиз узоқ йиллар китоб чоп эттирмай юрганидандир балки. Бунинг яна бир боиси, эски аср охири, янги юзийллик бошларига келиб ёзувчи зотининг ўзида менинг ёзганим бировга керакми, ўқийдиганлар борми, адабиёт аталмиш серхашам иморат узининг хизмат вазифасини ўтаб бўлмадимикан, деган ҳадиксираш, иккиланиш бошланганидан эди. Ахир, Шукур ака “Адабиёт ўладими?” деб бонг урганида 1993 йил эди, адашмасам. “Йўқ, адабиёт ўлмайди”, деб ёлпасига эътироз билдирдик. Аслида адиб чуқур истеҳзо қилган эди. “Ўлмаслигини ўзим ҳам яхши биламан”, дегандек шартта “Динозавр”ни ёзди.

“Динозавр” ўша кунларнинг замонавий биринчи романи эди. Ушбу фикрни биринчи марта айтаётганим йўқ. Шукур ака прозада биринчи бўлиб замонавий образни яратди. Фақат бу одам зиёли — санъаткор образи эди. Аслида-ку, адабиётнинг илғорлиги бу билан ҳам белгиланмайди ва белгиланмаслиги ҳам керак. Ёзувчи ўзининг қалб призмасидан ўткази олган одам ҳақидагина ёза олади. Ўзи қамровли наср журналистика, шеърятдан орқароқда келади. Ҳолбуки, “Динозавр” яратилганда ўзбек ҳикояси ва қиссачилигида ҳали “райком”, “комсомол”, “партия” деган нарсалар чувалашиб юрар эди. Шу маънода оғирқарвон жанрга баҳо берилганда қаҳрамоннинг “долзарблиги” масаласида баҳолашга шошмаган маъқул, аксинча, асарнинг ўз табиатидан келиб чиқиб, хулоса қилган яхшироқ.

“Адабиётнинг ўлими” борасида бундан саксон йил муқаддам, Томас Манн тирик пайтда, айнан немис ёзувчилари биринчи бўлиб бонг урган.

Бундан эллик йил олдин гватемалалик адиб, Нобель мукофоти соҳиби Мигель Анхел Астуриас қуйидагича фикр юритган: “Адабиётни ҳеч ким ўз-ўзидан англай олмайди. Зеро, улуг ижодкорлар қуриб кетган бинони бир, ўн, борингки, юз кишилишиб ҳам қўлатолмайсиз. Биз адабиётга мустақил механизм сифатида қарашимиз керак ва шундагина у ўзини ўзи англай олишини тушунамиз. Биз унга нимадир янгилик киритамиз деб қўлга қалам олмаймиз. Аксинча, адабиёт бизнинг қўлимиз билан ўзини янгилайди. Айнан ўша қўлни тополмаган кундагина адабиёт ўзини йўқликка маҳкум этади”.

Мана шу ақидага кўра, Ш.Холмирзаев прозаси Абдулла Қаҳҳор прозасига таққослаганда янги-қир. Адиб кейинги йилларда ёзган катта-кичик асарлари ва ҳатто эсселари билан адабиётнинг софлигини, миллийлигини, баён этиш йўсинининг

ўзбекона эканини таъкидлаб қўйди. Биз маҳлиё бўлаётган модерн ёки ваҳима адабиёт Шукур ака учун “чепуха” эди, парво ҳам қилмасди.

Бу — Шукур аканинг ёзувчи сифатидаги принципи.

Мероси эса биз ҳали кўп ўрганишга арзийдиган муносиб адабий бойлиқдир.

Шукур Холмирзаев ҳикоя қилиш усулида “инкилобий” йўлдан бормади, айни замонда ўзгача бўлган устозларнинг анъанавий қолипига ҳам тушмади. “Қотириб қўйиш”, “михлаб қўйиш”, “михлаб ташлаш” тамойили ҳам адиб ижодига унча мос эмас.

Шукур аканинг ҳикояларини ўқий бошлаган кезларимдаёқ бир жиҳатни — профессионализмни ҳис қилганман. Бу жиҳатни балки моҳир назариячи бир неча жумла воситасида асослаб тушунириб қўя қолар, камина бундай қобилиятга эга эмаслиги боис, бошқа нарсаларни кўз олдингизга келтиришга уринаман.

Ш.Холмирзаев, масалан, “Ўзбек бобо”, “Бодом қишда гуллади”, “Ўн саккизга қирмаган ким бор”, “Банди бургут”, “Қадимда бўлган экан” асарларида, гарчи ўқиш жараёнида адибнинг айтار муддаоси бизга аёнлашиб бораётган бўлса-да, деталларга, ҳолатларга, гап-сўз табиийлигига, қаҳрамон ясама эмас, жудаям жонли чиқишига тамом берилдики, бунинг замирида тагиндаги стул ёки кўрпача ҳам суягинга ботиб, жисмоний оғриқлар ҳам берувчи узоқ ўйлов, кашф, илҳомий, уни бошқариб турган узоқ ва заҳматли ақлий меҳнат ётганлигини гўр тажрибам туфайли ҳис этаман.

Ҳаёл, хотира, сўз, ибора, мақоллар, кенг тафаккур, кичкина, кўримсиз детални ҳам жонлантириб юбурувчи ўзигагина хос адабий “приём”, манёвр, истеҳзо — булар барини юзага олиб чиқадиган устакорлик. Ҳали бу ёқда ёзувчи илгари сураётган гоя, маънавий принциплар бор. Мана шу чўнг “лашкар”ни майдонга ёйиб юбориб, сўнг уни тўрига илнтириб йиғиштириб, “ов маҳсулоти”ни сиз томошабинга, мана, деб чиройли кўрсата олиш ва ундан кейин юрагингизда узоқ вақт кезиб юрадиган таъсир туйғусини — ҳамма-хаммасини умумлаштириб, мен профессионаллик демокчи бўламан.

Бир гап, Шукур аканинг олптиш ёшлик юбилеи эди чоғи, Абдулла ака Орипов мени чақириб:

— Шу, Шукурвой билан ош-қатиқсан, биламан, айт-чи, унинг ўзига хослиги нимада ўзи? — деб сўради.

— Профессионаллиги, — дедим дангал. Шу сўзнинг ортидан пича изоҳлаган бўлдим. Шукур акадан бошқа бу хусусиятга эга ёзувчини билмайман, дедим ҳам.

Кейин эшитсам, Абдулла ака ўша ўтган тадбирда ёзувчини уюшма раҳбари, ўзининг яқин қадрони сифатида табриклаб, мен айтган фазилатни алоҳида таъкидлабди. Абдулла аканинг ўзи ҳам бунчи биларди, албатта. У кишининг ҳам худди Шукур ака каби мени яқин оланидан беҳад севинганман ўшанда...

Аслида-ку, профессионаллик Ш.Холмирзаевнинг ёзувчи аталмиш улкан салоҳиятини кўтариб ё тушириб қўймайди. “Энақизим Сайёра!” деб бошланувчи хат-мақоласида ўзига муносиб баҳони ўзи бериб қўйибди. Дарҳақиқат, жаҳон адабиётининг биз “даҳо” деб танийдиган мумтоз ёзувчиларининг ҳеч биридан кам эмаслигини, ўз ижод маҳсули, хусусан, ҳикоялари эмас, бадий сифатини чамалаб шундай жасоратли, иқдорли тўхтамага келган.

Биз ва адабиётчилар бўлсак, энди-энди иягимизни қашлаб, “ха, дарвоқе, шундай”, деямиз. Гумроҳлигимиздан, рўпарамиздаги даҳо ёзувчининг қадрини биллаганимиздан бугун озгина уялиб қўйамиз.

Киши ҳақида мақола ёзиш лозим бўлса, дабдурустдан каловланиб қоласан. Бошқани билмадим-у, менда шундай. Илгари бир сафар Шукур ака ҳақида хотира ёзиш илтимос қилинганда, ўйлаб қолганман. Тўғриси, нимани ёзаман, деб чўчиганман, ака тўғрисида замондошлари хотиралари китоб бўлиб чиқанда эса тонг қолганман: асарлари билан унча яқин танишмай, ўзи билан кўп мулоқот қилмай ҳам кўп тафсилотларни шишириб баён қилса бўларкан-ку, шу гапларни мен билмасмидим?

Ўйласам, Шукур акани эслагулик,

арзигулик хотираларим етарли экан. Ўтириб, ҳафсала қилиш керак экан, холос.

Шукур ака Ўзбекистон халқ ёзувчиси унвони учун ўзашмадан оз миқдорда нафақа оларди. “Ёшлик” журнали уюшма биносига кириб, ўша пулини олса, албатта, бизнинг эшигимизни қоқарди, саҳийлиги тутиб бизни меҳмон қилгиси келарди. Аксарият пайтларда қуруқ қўл билан қайтса ҳам заррача ўқинганини кўрган эмасман. “Пхх” этиб ўзининг устидан қулгандек, бўлган гапни айтиб, сарсон бўлганини билдирарди.

Ака пулга зорикканда ҳам ўша башанг, худди йигирма ёшли аскардек қадди тик, шляпа жойида, туфлисига гард юкмаган бўларди. Маломатланганидан, бу ердан Дўрмонга такси борадими, борса, неча сўмга бориши мумкинлигини сўраётганидан билардимки, адибнинг қўли юққа. Шодиқул Ҳамро билан келишиб, вазиятга чора излардик. Табиийки, кўпинча ўзимиз ҳам Шукур акадан нари-бери аҳволда бўлар, аммо астойдил киришилганда, уюшма ташқарисидаги ошхонанинг сўрисиға чиқиб, аканинг дилтортар суҳбатини олишга, бир пиёла чой устида отамлашишга ҳам имкон топилиб қоларди, шом тушганда акани Дўрмонга кузатаётганимизда ўта хижолатпазлик билан бу яхшичилигимизни келгуси сафар, албатта, қайтаражаклигини такрорларди. У кишининг хижолат бўлганини кўриб, биз баттар хижолат тортардик. Чунки Шукур ака чин маънода ўз оғамиз бўлиб қолган эди.

Ҳаммани ҳам ити суявермас эди.

Ўзининг адабиётга, ҳаётга қарашларини дуч келган одамга айтавермас эди. Биз ҳам бу асарни ўқиб беринг, фалонга сўз ёзиб беринг, деб тикилинч қилмас эдик. Балки шунинг учун суҳбатимиз сунъийликдан холи, яъниким ўтириб олиб бир-биримизни алқашдан иборат бўлмасдик. Бировга ихлос қилса, табиий суяр эдикки, бундай инсонларнинг саногини унча кўп эмас, аксарини эсселарида меҳр билан ифода этган. Суҳбат давомида қулфи дили очилса, ана, бор-э, деб ижодий режаси, ёзилаётган асарнинг воқеаларини ҳам тўлиқ хикоя қила бошлар, тугун, кульминация, ечим, хулосаларига

ча айтиб қўя қоларди. Ўзимизча бу сир тутилиш лозим бўлган “мафий” юмушн бекор айтид-ёв, деб Шоди билан кўз уриштирардик, мавзу, воқеанинг ўрисиға айланиши мумкин-да ҳар одам. Шукур ака чўчимасди. Ҳозирлар ўйласам, ака ҳамманинг олдида “чечилавермагани” ҳолда биз шоғирдлари олдида “гуллагани” билан қаерга ҳам борардик. Боз устига, бой тажрибаси орқасидан ўзига яраша “шумлик” билан айни ўзидан бошқа биров бу ижодий ишни эплаб маромига еткази олмаслигини савқи табиий билан англаб тураркан билсам.

Ака “дом”да ҳам қўшни сифатида гоҳ-гоҳ кириб турар, бир кирганида ёнида совғаси йўқлиги учун фарзандларим ва хотиним олдида ўнғайсизланган, шунда келини вазиятни тўғрилаб, ичкаридан Шукур аканинг “Бодом қишда гуллади” деган қалин, аммо юққа муқовали китобини олиб чиққан, ака зўр эҳтиром билан китобга дастхат ёзиб берган эди. Кейинчалик “Шарқ” нашриётида аканинг томлиқлари қаторлашиб чиққанида қизларим, “э, бу одам дадамнинг устози, бизникида бўлган”, деб эслаб қолишарди.

Ўз навбатида, Шукур ака ҳам “дом”имиздаги беш хонали уйига тақлиф қилган, Саида опанинг хуштаъм овқатларидан тановул қилганман. Бир физика ўқитувчиси, акамнинг синфдоши, қадрдонимиз Шавкат ака Сувоңқулов кўп

кунлар бизникида яшаган, кечкурун Шукур аканикига чиқиб кетиб, ярим тунда қайтарди. Бир куни қарасам, Шавкат ака менга гаройиб сюжетни гапириб бераёттибди. Босмачилар ҳаётидан сценарий ёзмоқчи эмиш.

— Зўр-ку, — дедим ҳайратланиб.

“Шукур аканинг таъсирига тушибди-да”.

Сўнг шубҳаланиб сўрадим: — Шукур ака айтиб бермадимки мабодо?

— Йўқ, — деди кўзларини пирпиратиб. — Ўзимиздаям босмачилар бўлган-ку.

Физик одамнинг ёзувчига айланиб қолишга ажабланиб юрдим.

Иттифоқо кунларнинг бирида, Шавкат ака кетгач, сюжетни қисқа қилиб ўзига сўзладим.

— Во, уқкагар, — деб пихиллаб қулди ака. — Мен айтиб эдим. Сценарий ёзар-канми?

Сўнг ёнига қараб нашъа қилиб қулди-да:

— Ялчитмайди, — деди. — Тамом ёзопмайди, ҳм, ёзопмайди. Тўғри, адабиётни севади, кўп ўқибди, аммо физик-ку қадрдонингиз.

— Тўғри, — деб тасдиқладим мен. Дарҳақиқат, шошма-шошар одам бу ишни эплаётмайди. Шукур ака шунинг учун хотиржам эди.

Шукур акани меҳмон қилувчилар кўп бўларди. Бироқ ака бир бурда нону икки тишлам гўшдан нарига ўтган эмас. Қайсидир йили экан, эрталаб ишга кетгунимча машинада Дўрмон боғига ташлаб ўтишимни сўради. Борсак, ака ён-верини қараб, симтўр девор эшикчасининг калитини сира тополмайди-да. Охири иккови-миз ҳам девор ошиб тушдик. Тиниқ сув оқадиган ариқ устига кичик тапчан қўйилган. Дастурхонда нон, помидор, пиёз қолдиқлари. Қозон... ариқда турибди. Ноннинг қотиб кетганига қараганда “меҳмонлар” бугунги эмас, камида икки кун олдин дастурхонни “саранжом” қилган.

— Қани, қозоннинг қопқоғини кўтаринг-чи, иним.

Тушиб қозон қопқоғини очсам, майда гўшт бўлақлари, икки тақсимча келадиган картошқалар.

— Бўлди, имзосидан маълум. Сурхоннинг дарвешлари бўлиши керак, — деди ака. Сўнг улар кимлиги ҳақида чуқур ҳаёлга берилди. Мен ёнимдан йўлда қозоқ савдогардан олган “Астра” сигарети

кутиларини чиқариб қўйдим-да, узр сўрадим.

Менга ташаккур билдиргач:

— Икки кунлик овқат ҳам тайёр, оғаниз ўтириб олиб ишлайди энди, — деди.

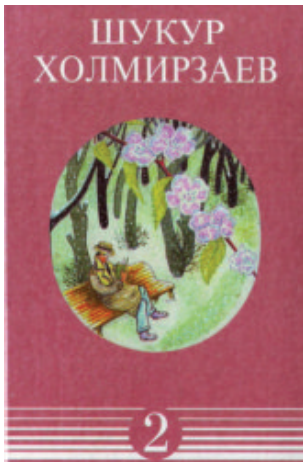
Шукур аканинг боғини кўрганмисиз? Билмадим, балки ҳозир ҳам яшаб турган чикар. У ерда турфа гуллар барқ уриб ўсиб, гуллаб ётади. Меваларнинг ҳам гаройиб навлари бор. Адиб ўз қўли билан парваришлаган. Навлар, уларнинг етилиш жараёни, мевалари, таъми, шакл-шамойили ҳақида мароқланиб гапирарди.

Шукур ака уста боғбон эди. Боғи ўзига хос эди. Катта бўлмаса ҳам ҳавас қиларлик чорбоғ.

Аммо ака адабиётда катта боғ яратди. Одам боласи, адабиёт муҳлиси уни бир-икки кунда кезиб чиқолмайди. Бу боғ тароват ва таъмини кейинги асрда ҳам кўрсата оладиган, сайрибоғ қилганларни ҳайратлантира оладиган гўзал гулзор, мевазордир.

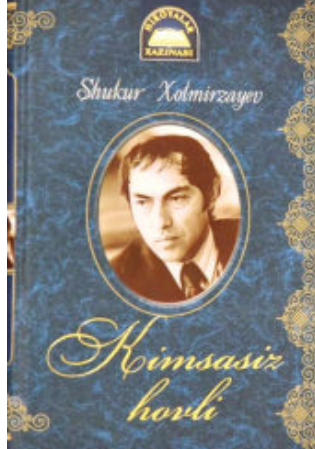
Бу боққа ҳавас қилсанг, суқлансанг арзийди.

Эски “Жигули”мга ўтириб ҳаёл суариб кетдим: ёпиқ девор, кичкина қулба, шином ҳовлича, гуллар, мевалар ўсиб,

пишиб ётибди, тип-тиниқ сув оқиб ётган ариқ, хўп, икки кунлик ёғулик, чой. Мен эсам, шу бугун нима ёйишим ҳақида ўйлайман, кечкурун оч қолишимнинг қайғусини қиламан. Акам эса шаҳарда димкииб, озошликка чиққан жайрондай хурсанд. Биламан, ижодий режалари кўп. Ҳозирнинг ўзида боғия кичик машинкасини чиқиллата бошлайди. Ёзади, ўйлайди, тузатади — ижод қилади. Бирор жойда ёзганини чиқаришга иштиёқ

билдирмайди. Қизиқ. Адабиёт шундай яратиларкан-да, йўқ, бизнинг қўлимиздан келмайди — турмуш ташвишлари, иш. Рўзгорга тушовланиб қолганми...

Шукур ака соғлиғидан ногимас эди. Назаримда, ўтириб ишласа, Балъакдан ҳам бардошли эди. Доим режа ва илҳом билан юрарди. Сўнгги пайтлардагина бир нарсадан ногиди:

— Ёзадиганим аниқ, иштиёқ, илҳом ҳам бор, бироқ куч йўқ. Собирвой, куч йўқ.

Энди-энди шуларни эсласам, ака уз-зукун ва тунлари ёмай-ичмай, ижод деб соғлиқни ҳам бой берган экан-да... Ахир, Одил ака, Айтматов, Маркес... саксон ёшида ҳам ёзишдан тўхтамадилар-ку.

Ошқозони хаста эканини ҳам аслида дунёдан ўтгач, китобидан, қизи Сайёра Холмирзаевага битган мактубидан билдим. Ҳайқирмай, муҳтожлигини, билдирмай яшаш, ҳеч миннатсиз ватан адабиёти раванқиға дадил ҳисса қўшиб кетиш, кетавериш мумкин экан-да.

Тавба, тавбалар дейсан. Шу Шукур акам... нақадар улуг экан!..

Ш.Холмирзаевдан катта ижодий мерос қолди. Шуниси одамга таскин беради. Ҳикояларида дарж этилган, муҳрланиб қолган маҳорат изларини тўхтовсиз таърифлайвериб мумкин. Яқингинада ўқиганим “Чўлоқ турна”ни ёзмоқ учун илгор зоология билимдони бўлишининг ўзи қифоя қилмайди. Сетон-Томпсоннинг “Кўнғир тулки Домино”, “Ёввойи йўрга” қиссаларини бошқача шавқ билан ўқиган эдим. Худди одам ҳаётидай мукаммал тасвирлардан ҳайратланганман.

Шу ихчам ҳикояда ҳам адиб қушлар, жумладан, турналар тақдирининг гаройиб билимдони эканини кўрсата олган. Турналар нима учун “гилам” ва қайси пайтда “арғамчи” бўлиб учини сабаби ҳақида ёки улар айнан буталар орасига эмас, ердаги ўйққа тухум қўйиши, ёнига атайлаб бир уюм от тезакларини тўплаб қўйиши сабабларини ўқиб, бу нозикмижоз қушларнинг савқи табиий “ақли”га та берасиз. Турналар бола парваришлашда “ота-она” барабар ҳисса қўйишини Шукур ака қаердан ўрганди экан, ахир Бойсунда турна яшайди-ку.

Каминада бир талай саволлар туғилган бўлса-да, “От йили” қиссасида адиб от ва обрўталиб одам омихталигини ажойиб ифода этиб берган.

Умуман, Шукур ака ёзмоқчи бўлган объектини доим ойнадай тасаввур қилган, билган, қайси жойини бўрттириш, қайсидир қисмида умумий таъриф билан чекланишни обдан ҳисобга олган. Қайси асарини олманг, барчасида ҳам охири-оқибат бир учидан тарбияга тааллуқли жиҳат ўрмалаб чиқиб келади.

Атайлаб мисолларга кўп тўхталмадим. Адабиётшуносларнинг иши деб ўйладим. Кўп йиллар “Ёшлик” журналида фаолият юритдим. Табиийки, ёш ёзувчилар билан кўп тўқнаш келдим. Аксарият бошловчилар бадий маҳорат масаласида бошлари қотди. Рус тилидаги китобга тушунмайди, ўзбек тилида эса шов-шув бўлганларни ўқшади. Йўқ, ука, сен дўппингни ерга қўйиб, Шукур Холмирзаев ҳикояларини ўқи, кам бўлмайсан, дейман. Бу маспахат баъзиларга асқатганини ҳам сезаман...

Шукур ака, ўзи гурурланиб таъкидлаганидек, бирор даҳодан кам жойи йўқ адиб. Биргина истак шуки, асарларини кичик эмас, катта адабларда чоп этиш лозим. Адиб ҳаётиги чоғида йигирма йиллаб нашриётлар эшигини қоқмагани ўзининг айби эмас, албатта. Биз энди ўқувчилар учун шунинг ҳиссасини чиқарсак қифоя. Қолганини китобхон ҳал қилсин.